

Lietuvos Respublikos Vyriausybei
LRVkanceliarija@lr.lt

2022 m. gruodžio 7 d.

Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir
sporto ministerijai
smmin@smsm.lt, giedre.pacesiene@smm.lt,
daina.lukosiuniene@smm.lt

Originalas siunčiamas nebus

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO 2023–2024 METŲ VALSTYBINIŲ KOLEGIJŲ TINKLO STIPRINIMO PLANO PATVIRTINIMUI

Lietuvos nevalstybinio švietimo konfederacija (toliau – **LNŠK**) šiuo raštu kreipiasi į Lietuvos Respublikos Vyriausybę (toliau – **Vyriausybė**) bei Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministeriją (toliau – **Ministerija**) dėl Vyriausybės 2022-11-17 pateikto nutarimo „Dėl 2023-2024 metų valstybinių kolegijų tinklo stiprinimo plano patvirtinimo“ projekto (reg. Nr. 22-15573) (toliau – **Nutarimo projektas**). Nutarimo projektu Vyriausybė siekia patvirtinti 2023-2024 metų valstybinių kolegijų tinklo stiprinimo planą (toliau – **Planas**), kuriuo bus įgyvendinamas tikslas atnaujinti kolegijų tinklą, įtvirtinti modernų, efektyvų ir į misiją orientuotą studijų ir mokslo sistemos valdymą.

LNŠK, įvertinusi Nutarimo projektą ir juo nustatytus tikslus, mano, kad tokiu reguliavimu siekiama diskriminuoti nevalstybines kolegijas, sudarant prielaidas jų veiklos apsunkinimui, galimam kokybės rodiklių prastėjimui ir galiausiai, nevalstybinių kolegijų išnykimui. Todėl, kreipiamės šiuo raštu ir prašome atsižvelgti į argumentus, juos įvertinti priimant šiuo metu derinamą Nutarimo projektą.

I. Faktinės aplinkybės

Nutarimo projektu inicijuojama valstybinių kolegijų tinklo stiprinimo reforma, kurios tikslas – kolegijų tinklo atnaujinimas, siekiant aukštojo mokslo efektyvumo, kokybės ir tarptautinio aukštojo mokslo bei mokslo sistemos konkurencingumo didinimo, kuris, kaip tikimasi, nulemtų daugiau geresnės kvalifikacijos žmogiškųjų išteklių.

Šiems tikslams pasiekti priimtas Europos gaivinimo ir atsparumo didinimo planas „Naujos kartos Lietuva“¹ (toliau – **EGADP**) numato 3 reformas², tarp kurių – kokybiško aukštojo mokslo ir stiprių mokslo ir studijų institucijų reforma (toliau – **Reforma**). Siekiant įgyvendinti išgrynintas šios Reformos veiklos misijas, kolegijų investicijoms yra skiriama 20 mln. EUR EGADP lėšų.

Šių lėšų panaudojimui Ministerija 2022-07-14 priėmė įsakymą Nr. V-1152 „Dėl 2021-2030 metų plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos švietimo plėtros programos pažangos priemonės Nr. 12-003-03-04-02 „Užtikrinti efektyvų mokslo ir studijų sistemos valdymą“ aprašo patvirtinimo“ (toliau – **Aprašas**), kuriuo nustatė pažangos priemonės įgyvendinimo aprašą. Aprašo priede numatoma jog bus atnaujinamas kolegijų tinklas, o šios veiklos įgyvendinimui bus skiriama 20 mln. EUR EGADP ir 4 mln. EUR valstybės biudžeto lėšų. Taip pat nurodoma, kad galimi pareiškėjai bus aukštosios mokyklos, nenumatant ribojimo, jog pareiškėjais gali būti tik valstybinės kolegijos ar kad numatytos lėšos gali būti skiriamos tik valstybinėms kolegijoms. Be kita ko, toks atskyrimas

¹ <https://finmin.lrv.lt/uploads/finmin/documents/files/Naujos%20kartos%20Lietuva%20planas.pdf>

² Komponentą „Aukštasis mokslas, nuosekli mokslo ir inovacijų skatinimo sistema ir aukštos pridėtinės vertės verslas“ sudaro šios reformos: 1) kokybiškas aukštasis mokslas ir stiprios mokslo ir studijų inovacijos (COFOG 09.4); 2) efektyvus inovacijų politikos įgyvendinimas ir didesnė inovacijų paklausa, startuolių ekosistemos ir žaliųjų inovacijų plėtra (COFOG 01.5); 3) bendros mokslo ir inovacijų misijos Sumaniosios specializacijos srityse (COFOG 01.5). Žr. EGADP p. 234.

nedaromas ir EGADP. Kitaip tariant, EGADP, kuris buvo teiktas ir derintas su Europos Komisija, nebuvo nurodyta, kad Reformai numatytas finansavimas bus skiriamas tik valstybinėms kolegijoms.

Numatomo finansavimo tikslas yra tas, jog kolegijoms reikalinga pasiekti rodiklius, atsižvelgiant į 2029-01-01 įsigaliosiančias Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo (toliau – **Įstatymas**) nuostatas dėl mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros (toliau – **MTEP**) lygio, kurį vertins užsienio ekspertai. Kaip nurodoma Nutarimo projekte, permainos šiuo aspektu turi būti atliekamos jau dabar, nes ekspertinis vertinimas suplanuotas 2028 metais ir bus vertinami tiek valstybinių, tiek nevalstybinių kolegijų MTEP, meno veiklos rezultatai ir kiti rodikliai, pasiekti 2027 ir ankstesniais metais. Jeigu kolegijos šių rodiklių neatitiks, toliau aukštojo mokslo studijų vykdyti negalės.

Atitinkamai, tam, jog valstybinės kolegijos pakeltų savo rodiklius ir iki 2028 metų atitiktų naujus reikalavimus dėl mokslo rodiklių lygių, valstybinėms kolegijoms planuojamos skirti EGADP ir valstybės biudžeto lėšos.

Visgi, Nutarimo projekte nevalstybinės kolegijos įvardinamos tik ta apimtimi, jog ketinama vykdyti Reforma turės įtakos ir jų veiklai, kadangi numatomi veiklos rodikliai bus taikomi ir joms. Tačiau iš esmės nei EGADP lėšos, nei valstybės biudžeto lėšos nevalstybinėms kolegijoms skirti Nutarimo projekte nėra numatytos, nors nei EGADP, nei Įsakyme nėra ir nebuvo nurodyta, kad Reformai numatytos lėšos bus skirtos tik valstybinėms kolegijoms.

Dėl šių priežasčių iš esmės yra sudaroma situacija, kai tam, jog valstybinės kolegijos galėtų pasiekti reikalaujamus kriterijus ir vykdyti veiklą, jos gaus finansinę valstybės paramą, tačiau nevalstybinės kolegijos, norėdamos ir toliau vykdyti veiklą, nustatytus reikalavimus turės pasiekti išimtinai tik savo lėšomis. Tai lemia, jog nevalstybinės kolegijos, negaudamos ir net neturėdamos galimybės gauti jokios dalies Reformai įgyvendinti numatytų lėšų, yra diskriminuojamos ir atsiduria žymiai prastesnėje padėtyje negu valstybinės kolegijos, kurioms lėšos bus skiriamos.

Siekiant, kad Lietuvos kolegijų tinklo stiprinimas būtų pilnavertiškas ir efektyvus, privaloma užtikrinti vienodas skatinimo sąlygas visiems kolegijų tinklo dalyviams. Lietuvoje visoms kolegijoms taikomi tokie patys kokybės standartai ir reikalavimai, jas kontroliuoja ir prižiūri tie patys subjektai, tiek valstybinės tiek nevalstybinės kolegijos sistemoje dalyvauja kaip lygiaverčiai dalyviai, nepriklausomai nuo kolegijos steigėjo. Kiekviena kolegija savo investicijomis ir veikla prisideda prie bendro visos Lietuvos aukštojo mokslo sistemos tobulinimo ir visuomenės švietimo. Tiek valstybinės tiek nevalstybinės kolegijos kartu siekia vieno tikslo – išugdyti bendrą ir išsilavinusią Lietuvos visuomenę. Todėl yra neteisinga, kad siekiant skatinti kolegijų tinklą, yra išskiriama tik tam tikra grupė, tam nesant jokių pagrįstų priežasčių.

Atsižvelgiant į tai, manome, jog planuojami priimti teisės aktai, skirti Reformos įgyvendinimui, galimai prieštarauja sąžiningos konkurencijos laisvei. Be kita ko, abejonių kelia ir tai, jog EGADP yra nurodoma, jog numatomos skirti investicijos, skirtos valstybinėms kolegijoms, nėra laikomos valstybės pagalba, kaip ji suprantama Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau – **SESV**) 107 str. 1 d.. Atsižvelgiant į tai, Nutarimo projektas turėtų būti koreguojamas iš esmės, numatant, jog bus atliekamas ne tik valstybinių, bet visų Lietuvos kolegijų tinklo stiprinimas.

II. Nutarimo projektas prieštarauja konstitucinėms vertybėms ir Vyriausybės programai

Nutarimo projekte akcentuojama, kad Planas yra skirtas sukurti sąlygas koleginio sektoriaus studijų ir mokslo taikomosios veiklos kokybei gerinti, veiksmingai sąsajai su valstybės, visuomenės ir verslo poreikiais. Pasaulinio lygio mokslas ir studijos yra vienas iš esminių Aštuonioliktosios Vyriausybės programos, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2020-12-11 nutarimu Nr. XIV-72 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“ (toliau – **Programa**), siekių. Programos 55 punkte nurodoma: „*Aukštosioms mokykloms užtikrinsime daugiau stabilumo ir galimybių investuoti į plėtrą*“. Programoje keliami tikslai ir siekiai yra skirti visoms aukštojo mokslo įstaigoms Lietuvoje, nepriklausomai nuo jų steigėjų. Todėl, visoms aukštojo mokslo įstaigoms sudarytas pagrįstas lūkestis, jog

bus investuojama į visą sektorių, siekiant paskatinti geresnius aukštųjų mokyklų rodiklius ir gerinti aukštojo mokslo lygį Lietuvoje.

Nutarimo projektu nustatomos priemonės įgyvendinti vieną iš Vyriausybės Programos tikslų – atnaujinti kolegijų tinklą, įvertinus potencialą, nacionalinius ir regioninius ūkio raidos ir darbo rinkos poreikius. Dalis pakeitimų jau yra atlikta – nuo 2024-01-01 įsigalioja Lietuvos Respublikos Mokslo ir studijų įstatymo (toliau – **Įstatymas**) 59 str. 1 d. pakeitimai, numatantys reikalavimą priimti studijuoti tik tuos studentus, kurie bus pasiekę minimalų stojamojo balo dydį. Nuo 2029-01-01 įsigalioja Įstatymo 52 str. 4 d. pakeitimas, pagal kurį galimybė vykdyti konkrečios pakopos studijas bus siejama su kolegijų taikomųjų MTEP lygiu. Šie pakeitimai itin reikšmingai paveiks visų kolegijų Lietuvoje veiklą. Būtent tam, kad kolegijos nepatirtų didžiulio pokyčio ir trikdžių veikloje, siekiant suvaldyti ateinančių pasikeitimų padarinius, Nutarimo projektu yra numatoma skirti EGADP investicijas. Tačiau, lėšos, skirtos amortizuoti ir lengviau įgyvendinti pakeitimus, yra skiriamos tik valstybinėms kolegijoms.

Nutarimo projekte nurodoma, kad Lietuvoje esant išskaidytam intelektiniam potencialui, nėra sudaroma konkurencija tarptautinėje erdvėje, būtent todėl yra atliekama kolegijų tinklo pertvarka. Tačiau skiriant finansavimą tik daliai kolegijų tinklo institucijų, šis fragmentavimas bus dar labiau išskiriamas ir kolegijos bus dar labiau išdiferencijuojamos. Kolegijos, nepasiekusios Įstatyme, įsigaliosiančiame nuo 2029-01-01 numatytų reikalavimų, tiesiog bus priverstos nutraukti veiklą. Susidaro įspūdis, jog siekis pagerinti aukštojo mokslo lygį Lietuvoje yra keliamas tik valstybinėms kolegijoms, tikintis, kad nevalstybinės, nepasiekusios joms keliamų rodiklių, bus priverstos nutraukti aukštojo mokslo veiklą. Todėl yra sukurama viso sektoriaus problema – finansuojamos nerentabilios ir gerų rezultatų nepasiekiančios valstybinės kolegijos, o gerus rezultatus demonstruojančios nevalstybinės kolegijos yra diskriminuojamos. Planuojama visiškai neracionaliai investuoti lėšas į nerentabilias valstybines kolegijas, nevalstybines paliekant savo asmeninėmis lėšomis bandyti pasiekti aukštus kokybės rodiklius, kurie bus privalomi, norint tęsti veiklą. Tokiais veiksmais yra siekiama naikinti nevalstybinį kolegijų sektorių.

Pažymime, jog Lietuvos Respublikos Konstitucinis teismas (toliau – **Konstitucinis teismas**) 2008-03-20 byloje Nr. 28/07-29/07 priėmė nutarimą (toliau – **Nutarimas**), kuriame pabrėžė nevalstybinių aukštųjų mokyklų svarbą Lietuvos aukštojo mokslo sistemai ir nurodė, kad „*Formuodama ir vykdydama aukštojo mokslo politiką valstybė turi paisyti aukštųjų mokyklų – ir valstybinių, ir nevalstybinių – interesus <...>*“. Būtent šiuo atveju yra formuojama tolimesnė Lietuvos aukštojo mokslo politikos kryptis – siekiama kelti mokslo kokybę ir skatinti geresnius rezultatus kolegijose. Todėl, formuojant šią politiką ir numatant finansavimo skirstymą, Vyriausybė neturėtų ignoruoti ir nevalstybinių kolegijų interesus bei privalo numatyti galimybę suteikti finansavimą ir nevalstybinėms kolegijoms. Taip pat Konstitucinis teismas Nutarime akcentavo, kad „*<...> kiekvienam žmogui pagal jo sugebėjimus turi būti prieinamos tiek valstybinės aukštosios mokyklos, tiek įstatymo nustatyta tvarka įsteigtos nevalstybinės aukštosios mokyklos*“. Iš Nutarimo projekto turinio susidaro įspūdis, jog nevalstybinės kolegijos yra paliekamos visiškai nuošalyje – jų rezultatai nėra vertinami, nenumatoma ir jokia galimybė gauti finansavimą, kuris tikslingai yra skiriamas būtent mokslo kokybei gerinti. Todėl, taip yra prioritetizuojamos valstybinės kolegijos, jos, gavusios papildoma finansavimą, galės skirti lėšų mokslo kokybei gerinti ir taip taps patrauklesnės studentams. Finansavimo negavusios nevalstybinės kolegijos taps nekonkurencingos ir susidurs su realia rizika netekti teisės vykdyti veiklos. Toks išimtinis valstybinių kolegijų finansavimas vienareikšmiškai nulems, jog studentams nevalstybinės kolegijos taps nebe prieinamos – jie nebeturės teisės pasirinkti studijuoti nevalstybinėje kolegijoje. Galiausiai, Konstitucinis teismas minėtame Nutarime įtvirtina: „*Aukštosioms mokykloms turi būti garantuotos galimybės rengti kvalifikuotus specialistus, priešingu atveju menkinama Lietuvos aukštosiose mokyklose įgyjamo aukštojo išsilavinimo vertė*.“ Matyti, kad siūlomu reglamentavimu siekiama sumenkinti nevalstybinių kolegijų vaidmenį ir riboti jų teises suteikti kokybišką aukštąjį mokslą. Nevalstybinės kolegijos yra diskriminuojamos ir negaudamos finansavimo lėšų rizikuos nepasiekti reikalingų rodiklių iki 2029 metų. Tokiu atveju iš nevalstybinių kolegijų bus atimta teisė rengti kvalifikuotus specialistus.

Nutarimo projekte akcentuojama, kad visos kolegijos yra itin svarbi aukštojo mokslo sistemos dalis, kartu kolegijos yra svarbios valstybei, kaip didelės dalies aukštos kvalifikacijos specialistų rengėjas. Kolegijos ne tik suteikia plačias galimybes visuomenei mokintis, tačiau ir prisiima socialinę atsakomybę, siejamą su darniu regiono vystymusi, bendradarbiavimu su vietos verslais ir bendruomenėmis, visuomenės sugebėjimų savarankiškai ir kūrybiškai mąstyti ir veikti ugdymu. Tiek valstybinės, tiek nevalstybinės kolegijos užtikrina praktikos vietas studentams, vykdo taikomuosius mokslinius tyrimus, sprendžia verslui, bendruomenei svarbias problemas, vykdo perkvalifikavimo, kvalifikacijos tobulinimo veiklas, užsiima verslo, regiono bendruomenės šviečiamąja veikla. Visgi, Vyriausybė, sudarydama Planą, visiškai nevertino ir neatsižvelgė į nevalstybines kolegijas ir net neturėjo siekio ir tikslo jas skatinti. Todėl nesuprantama, kodėl yra siekiama išskirti vieną kolegijų grupę ir tik jai padėti tobulintis ir kelti kokybės lygį. Kai tuo metu nevalstybinės kolegijos, išpildančios tuos pačius siekius ir ne mažesniu lygiu prisidedamos prie Lietuvos mokslo sistemos yra diskriminuojamos vien tik dėl jų nuosavybės formos.

III. Nutarimo projektas galimai prieštarauja sąžiningos konkurencijos reikalavimams

Kaip nurodyta Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo (toliau – **Konkurencijos įstatymas**) 4 str. 2 d., viešojo administravimo subjektams draudžiama priimti teisės aktus arba kitus sprendimus, kurie teikia privilegijas arba diskriminuoja atskirus ūkio subjektus ar jų grupes ir dėl kurių atsiranda ar gali atsirasti konkurencijos sąlygų skirtumų atitinkamoje rinkoje konkuruojantiems ūkio subjektams, išskyrus atvejus, kai skirtingų konkurencijos sąlygų neįmanoma išvengti vykdant įstatymų reikalavimus.

Nutarimo projekte yra pateikta valstybinių kolegijų nagrinėjamų veiklos perspektyvos rodiklių suvestinė (toliau – **Suvestinė**)³. Joje kaip vienas iš rodiklių yra nurodytas studentų skaičius 2021-2022 studijų metais, šį skaičių diferencijuojant pagal tai, kiek studentų studijuoja valstybės finansuojamose studijų vietose (toliau – **VF**) ir valstybės nefinansuojamose studijų vietose (toliau – **VNF**). Nurodoma, jog iš viso kolegijose nurodytu laikotarpiu studijavo 23 405 studentų, iš jų – 13 941 VF vietose, 9 464 – VNF vietose. Atitinkamai, VF vietose studijavo 59,6 proc. įstojusių studentų, VNF – 40,4 proc. studentų, kurie studijų kainą turėjo dengti privačiomis savo lėšomis.

Taigi, akivaizdu, jog didelė dalis valstybinių kolegijų veiklos kaštų yra padengiama ne valstybės, o būtent privačiomis studentų, studijuojančių VNF vietose, lėšomis. Dėl šios priežasties ir valstybinių kolegijų veikla ta dalimi, kuri dengiama iš privačių lėšų, gali būti laikoma ekonomine veikla, ypač įvertinus tai, jog tai VNF studijuojantys studentai sudaro beveik pusę visų valstybinėse kolegijose studijuojančių studentų⁴. Atsižvelgiant į tai, daroma išvada, jog šiuo metu valstybinės ir nevalstybinės kolegijos tarpusavyje konkuruoja bent jau dėl studentų, kurie studijuoja savo privačiomis lėšomis, nes šiuo atveju studentas renkasi, kuriai kolegijai skirti savo pinigus – ar valstybinei, ar privačiai. Akivaizdu, kad tokiu atveju tiek valstybinė, tiek nevalstybinė kolegija sieks pritraukti tokius studentus į savo studijų programas, o tai yra tiesioginė konkurencijos tarp šių įstaigų išraiška.

Taip pat, nors reikalavimai dėl mokslo rodiklių lygių vienodai taikomi tiek valstybinėms, tiek nevalstybinėms kolegijoms, tačiau valstybinės finansinės paramos priemonės planuojamos suteikti tik valstybinėms kolegijoms, tokiu būdu nevalstybinės kolegijos atsiduria reikšmingai blogesnėje padėtyje negu valstybinės kolegijos, kurioms valstybės lėšos yra planuojamos skirti. Taip nevalstybinės kolegijos turi galimybę pasiekti numatytus reikalaujamus rodiklius, tam, jog toliau galėtų vykdyti veiklą, tik savo lėšomis – jos turės naudoti savo sukauptus finansinius išteklius, skolintis iš finansų įstaigų, dalis nevalstybinių kolegijų apskritai gali neturėti galimybių užsitikrinti reikiamo finansavimo. Tuo tarpu valstybinės kolegijos galės naudoti tiek valstybės skiriamą finansavimą, tiek iš VNF vietose studijuojančių studentų gaunamas lėšas.

Todėl dėl planuojamo priimti reguliavimo susidaro situacija, kai dėl studentų, studijuojančių privačiomis lėšomis, konkuruojantiems subjektams – valstybinėms ir nevalstybinėms kolegijoms – sudaromos

³ Žr. Nutarimo projekto 2 priedą.

⁴ Nors Nutarimo projekto 2 Priede pateiktoje lentelėje vertinama ir kiekviena valstybinė kolegija atskirai, visgi, norime atkreipti dėmesį į bendrą situaciją atitinkamoje mokslo ir švietimo kolegijose rinkoje, todėl kiekvienos valstybinės kolegijos atskirai nevertiname.

skirtingos konkuravimo sąlygos, valstybinės kolegijos yra privilegijuojamos nevalstybinių kolegijų atžvilgiu. Dėl to laikoma, jog Nutarimo projekto nuostatos prieštarauja Konkurencijos įstatyme įtvirtintam draudimui priimti teisės aktus, kurie teikia privilegijas ir (arba) diskriminuoja atskirus subjektus.

Be to, nurodyta Konkurencijos įstatymo išimtis, jog skirtingos konkurencingos sąlygos gali būti numatytos tais atvejais, kai tai yra nulemta vykdant įstatymų reikalavimus, yra netaikoma, kadangi, kaip minėta, tam, jog ateityje galėtų vykdyti veiklą, numatytus veiklos kriterijus turi pasiekti ir atitikti tiek valstybinės, tiek nevalstybinės kolegijos. Taigi, įstatymų ir (ar) kitų teisės aktų reikalavimai valstybinėms ir nevalstybinėms kolegijoms nesiskiria, o tai lemia pateiktos išimties netaikymą.

Taigi, valstybinėms kolegijoms planuojamu priimti reguliavimu yra teikiamos privilegijos, o toks reguliavimas, kaip nurodyta Konkurencijos įstatyme, yra draudžiamas konkurencijos teisės prasme. Manome, kad tiek valstybinėms, tiek privačioms kolegijoms turėtų būti sudarytos galimybės vienodomis sąlygomis gauti finansavimą numatytiems Reformos tikslams ir rodikliams pasiekti (pavyzdžiui, organizuojant konkurencingą procedūrą, paskirstant finansavimą visoms kolegijoms pagal aiškiai apibrėžtus, skaidrius ir nediskriminacinius kriterijus, ar pan.), kadangi planuojami pakeitimai taikomi tiek valstybinėms, tiek nevalstybinėms kolegijoms. Atitinkamai, dabartiniu planuojamu reguliavimu vienodos sąlygos gauti valstybės finansavimą sudarytos nėra, todėl Nutarimo projektas laikomas prieštaraujančiu Konkurencijos įstatymo 4 str. 2 d. reikalavimams.

IV. Skiriamam finansavimui turėtų būti taikomos valstybės pagalbos taisyklės

SESV 107 str. 1 d. valstybės pagalba apibrėžiama kaip valstybės narės arba iš jos valstybinių išteklių bet kokia forma suteikta pagalba, kuri, palaikydama tam tikras įmones arba tam tikrą prekių gamybą, iškreipia konkurenciją arba gali ją iškreipyti ir daro įtaką valstybių narių tarpusavio prekybai.

Kaip nurodyta SESV 108 str. 3 d., apie visus ketinimus suteikti (ar pakeisti) valstybės pagalbą Komisija turi būti laiku informuojama, kad galėtų pateikti savo pastabas tam, jog atitinkamoje valstybėje nebūtų iškreipoma konkurencija.

Komisijos pranešime dėl SESV 107 str. 1 d. vartojamos valstybės pagalbos sąvokos (toliau – **Pranešimas**)⁵ yra nurodyta, kad valstybinis švietimas, organizuojamas pagal nacionalinę švietimo sistemą, kurią finansuoja ir prižiūri valstybė, gali būti laikomas neekonomine veikla. Teisingumo Teismas nusprendė, kad valstybė „nustatydamą ir išlaikydama tokią viešojo švietimo sistemą, kuri paprastai finansuojama iš viešojo biudžeto, o ne mokinių ar jų tėvų, <...> neketina verstis veikla už užmokestį, o atlieka socialinę, kultūrinę ir švietimo funkciją savo visuomenės atžvilgiu“⁶. Todėl tai, kad mokiniams ar jų tėvams kartais tenka sumokėti mokesť už mokslą ar registracijos mokesť, kuriais dengiamos sistemos veikimo išlaidos, neekonominiam valstybinio švietimo pobūdžiui poveikio iš esmės nedaro. Tokie finansiniai įnašai neretai padengia tik dalį realių paslaugos išlaidų ir todėl negali būti laikomi užmokesčiu už teikiamą paslaugą. Taigi, jie nekeičia neekonominio bendrojo švietimo paslaugos, kuri daugiausia finansuojama iš valstybinių lėšų, pobūdžio⁷.

Taigi, Pranešime iš esmės nurodoma, jog valstybinės mokslo institucijos daugiausia yra finansuojamos iš valstybės lėšų, todėl nevykdo ekonominės veiklos ir, atitinkamai, tokiais atvejais nėra taikomos valstybės pagalbos taisyklės. Visgi, atkreipiame dėmesį į tai, jog tokios išvados yra padarytos referuojant į Europos Sąjungos (toliau – **ES**) teismų praktiką, kurioje būtent apie 80 proc. švietimo įstaigos lėšų buvo padengiamos valstybės lėšomis, kai likusi dalis, t. y. apie 20 proc. išlaidų, buvo dengiama iš privačių lėšų.

Nagrinėjamu atveju situacija yra kitokia. Minėta, iš Nutarimo projekte pateiktos valstybinių kolegijų nagrinėjamų veiklos perspektyvos rodiklių Suvestinės⁸ matyti, jog iš nurodytu laikotarpiu visų valstybinės

⁵ OL C 262, 19.7.2016, p. 1–50. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/ALL/?uri=CELEX%3A52016XC0719%2805%29>.

⁶ 2007-09-11 Teisingumo Teismo sprendimo Komisija prieš Vokietiją, C-318/05, ECLI:EU:C:2007:495, 68 punktas. <https://eftacourt.int/download/5-07-judgment/?wpdmcl=1631>, 82 punktas.

⁷ Pranešimo 28-29 punktai.

⁸ Žr. Nutarimo projekto 2 priedą.

kolegijose studijavusių studentų VF vietose studijavo 59,6 proc. įstojusių studentų, VNF – 40,4 proc. studentų, kurie studijų kainą turėjo dengti privačiomis savo lėšomis. Todėl valstybinės ir nevalstybinės kolegijos tarpusavyje konkuruoja būtent dėl studentų, kurie studijuoja savo privačiomis lėšomis.

Atitinkamai, tiek nevalstybinių kolegijų gautos lėšos, tiek valstybinių kolegijų lėšų dalis, gauta iš privačių subjektų, turės būti skiriamos pasiekti kriterijus tam, jog, įsigaliojus naujai tvarkai ir vertinimo kriterijams, kolegijos galėtų toliau vykdyti savo veiklą. Skirtumas tas, jog valstybinėms kolegijoms, papildomai prie iš privačių šaltinių gaunamų pajamų, yra numatoma skirti valstybės finansinę paramą. Todėl valstybinėms kolegijoms yra suteikiamas pranašumas nevalstybinių kolegijų atžvilgiu, jos atsiduria žymiai geresnėje padėtyje ir, patirdamos mažesnius kaštus dėl savo teikiamų paslaugų kokybės gerinimo, gali efektyviau konkuruoti dėl VNF studijuojančių studentų bei, atitinkamai, privačių lėšų pritraukimo.

Atitinkamai, Pranešime yra pateikti kriterijai, kuriais remiantis yra nustatoma, kokiomis sąlygomis valstybės finansinė parama laikoma valstybės pagalba. Konkrečiai, valstybės parama ūkio subjektams yra suprantama kaip valstybės pagalba, kuriai taikomas bendras draudimo principas, jei ji:

- (i) suteikta iš valstybės lėšų (valstybės ar savivaldybių biudžetų ar piniginių fondų ir pan.), arba remiamos valstybės;
- (ii) teikia ūkio subjektams išskirtinę ekonominę naudą, kurios jie negautų rinkos sąlygomis (pranašumo kriterijus);
- (iii) skirtos tam tikrų prekių gamybai ar paslaugoms teikti, arba tam tikriems ūkio subjektams (selektyvumo kriterijus);
- (iv) iškraipo arba gali iškraipyti konkurenciją ir veikia prekybą tarp ES valstybių narių.

Atitinkamai, vertiname, kad planuojama valstybinių kolegijų tinklo stiprinimo reforma atitinka visus aukščiau pateiktus kriterijus, kadangi:

- (i) yra suteikiama iš EGADP ir valstybės biudžeto lėšų⁹;
- (ii) valstybinėms kolegijoms yra suteikiamas pranašumas nevalstybinių kolegijų atžvilgiu, kadangi gerinti savo veiklos kokybę ir, atitinkamai, atitiktį keliamiems kriterijams jos galės ne tik naudodamos lėšas, gaunamas iš VNF studijuojančių studentų, bet ir iš valstybės bei EGADP¹⁰;
- (iii) planuojamos finansavimo priemonės skirtos išimtinai valstybinių kolegijų tinklo stiprinimui, nors būsiami keliami reikalavimai yra lygiai taip pat taikomi ir nevalstybinėms kolegijoms, todėl atsiranda selektyvumo elementas – parama skiriama išskirtinai tik tam tikriems subjektams;
- (iv) dėl numatomų priemonių, valstybinių kolegijų konkurencinė padėtis gali pagerėti, palyginti su kitomis nevalstybinėmis kolegijomis, todėl laikoma, jog konkurencija yra iškraipoma¹¹.

Atsižvelgiant į tai, planuojama valstybės parama valstybinėms kolegijoms turėtų būti laikoma valstybės pagalba konkurencijos teisės bei SESV 107 str. prasme, ir apie ją turi būti pranešta Europos Komisijai, ypač atsižvelgiant į tai, kad derinant EGADP planą Europos Komisija nebuvo informuota, kad Reformos lėšos bus skiriamos tik išimtinai valstybinėms kolegijoms. Atkreipiame dėmesį, kad valstybės pagalba, apie kurią nebuvo pranešta ir dėl kurios teikimo nebuvo gautas Europos Komisijos pritarimas, yra laikoma neteisėta valstybės pagalba ir turi būti sugrąžinama į valstybės biudžetą.

⁹ Vienas iš kriterijų, reikalingų nustatant, ar valstybės parama gali būti laikoma valstybės pagalba, yra tai, jog tokia parama turi būti suteikta iš valstybės (ar savivaldybės) lėšų. Atitinkamai, tik iš valstybinių išteklių tiesiogiai ar netiesiogiai suteiktas pranašumas gali būti laikomas valstybės pagalba pagal SESV 107 str. 1 d..

¹⁰ Kaip apibrėžta SESV 107 str. 1 d., pranašumas – tai bet kokia ekonominė nauda, kurios įmonė nebūtų galėjusi gauti įprastomis rinkos sąlygomis, t. y. be valstybės intervencijos. Žr. pavyzdžiui, 1996-07-11 Teisingumo Teismo sprendimo SFEI ir kiti, C-39/94, 60 punktas, 1999-04-29 Teisingumo Teismo sprendimo Ispanija prieš Komisiją, C-342/96, 41 punktą.

¹¹ Valstybės taikoma priemonė laikoma iškraipiančia konkurenciją arba galinčia ją iškraipyti, jeigu dėl jos gavėjo konkurencinė padėtis gali pagerėti, palyginti su kitomis įmonėmis, su kuriomis jis konkuruoja. Žr., pavyzdžiui, 2000-06-15 Teisingumo Teismo sprendimo Alzetta, sujungtos bylos T-298/97, T-312/97 ir kt., 80 punktą.

Atitinkamai, prašome užtikrinti, kad Nutarimo projekto nuostatos atitiktų valstybės pagalbos taisykles ir teikiama valstybės pagalba būtų suderinta su Europos Komisija.

V. Nevalstybinių kolegijų rodikliai įrodo nevalstybinių kolegijų galimybes užtikrinti kokybišką aukštąjį mokslą

- (i) *Nėra pagrindo spręsti tik dėl valstybinių kolegijų finansavimo atsižvelgiant į Nutarimo projekte analizuotus rodiklius*

Nutarimo projekte nevalstybinių kolegijų rodikliai yra pateikiami kolegijų pagrindinės veiklos rodiklių Suvestinėje, tačiau Nutarimo projekto tekste detaliau neanalizuojami. Konstitucinis teismas Nutarime yra pasisakęs, jog „<...> valstybės konstitucinė priedermė užtikrinti aukštojo mokslo sistemos veiksmingumą suponuoja ir valstybės pareigą atitinkamus su aukštojo mokslo valstybinėse aukštosiose mokyklose finansavimu susijusius sprendimus priimti įvertinus tai, ar jose aukštasis išsilavinimas teikiamas pagal patvirtintas studijų programas, taip pat įvertinus šių studijų programų ir jų vykdymo kokybę, atitinkamų aukštųjų mokyklų galimybes kokybiškai parengti tam tikrą kiekį atitinkamų sričių (krypčių) specialistų; turi būti įvertinama ir tai, ar atitinkamose valstybinėse aukštosiose mokyklose yra reikiamos sąlygos teikti valstybės nustatytus standartus atitinkantį aukštąjį išsilavinimą asmenims, kurių studijos finansuojamos valstybės biudžeto lėšomis, taip pat asmenims, studijuojantiems savo lėšomis.“ Šis išaiškinimas neabejotinai patvirtina, kad valstybei skirstant aukštųjų mokyklų finansavimo lėšas – privaloma atsižvelgti į šių aukštųjų mokyklų rezultatus ir įvertinti jų galimybes suteikti kokybišką aukštąjį mokslą. Visgi, šiuo atveju, nevalstybinių kolegijų rezultatai Nutarimo projekte net nebuvo aptarti. Nevalstybinių kolegijų pasiekimai ir geri rezultatai buvo visiškai ignoruojami. Todėl, toliau teikiame pastabas ir argumentus dėl nevalstybinių kolegijų rezultatų, kurie įrodo, jog nevalstybinės kolegijos visiškai neatsilieka nuo valstybinių ir tam tikrose situacijose rodo kur kas geresnius pasiekimus. Šie nevalstybinių kolegijų rodikliai patvirtina, kad jos neturėtų būti diskriminuojamos, nes geba užtikrinti kokybišką aukštąjį mokslą ir finansavimo lėšos turi būti skiriamos taip pat ir nevalstybinėms kolegijoms.

- (ii) *Nevalstybinės kolegijos gali įgyvendinti reikalavimą turėti daugiau nei 1 500 studentų*

Nuo kolegijose studijuojančių studentų skaičiaus priklauso bazinio finansavimo lėšos, kolegijų veiklos rentabilumas, todėl svarbu yra užtikrinti atitinkamą kolegijose studijuojančių studentų skaičių. Tuo tikslu Nutarimo projekte vertinama, ar kolegijos turi daugiau nei 1 500 studentų.

Išanalizavus Nutarimo projekte pateikiamą suvestinę, matyti, kad daugiau nei pusė nevalstybinių kolegijų šio studentų skaičiaus nepasiekia, o valstybinėse kolegijose studijuojančių studentų kiekis yra panašaus lygio su nevalstybinių kolegijų studentų skaičiumi. Visgi, nevalstybinės kolegijos gali užtikrinti šį studentų skaičiaus reikalavimo įgyvendinimą. Štai pavyzdžiui, nevalstybinėje Socialinių mokslų kolegijoje jau mokosi daugiau nei 4 500 studentų – tai yra trečia kolegija iš visų, kurią lenkia tik didžiosios Vilniaus ir Kauno kolegijos. Kaip ir nurodoma Nutarimo projekte, studentų skaičius nevalstybinėse kolegijose pastaraisiais metais didėja ir kolegijos, nepasiekusios 1 500 studentų skaičiaus, turi realią galimybę tai padaryti. Todėl akivaizdu, kad studentų skaičiumi ir veiklos rentabilumu nevalstybinės kolegijos neatsilieka nuo valstybinių ir gali užtikrinti efektyvų ir racionalų mokslo veiklos vykdymą.

Nutarimo projekto 18 punkte nurodoma, kad kolegijoms būtina didesnę dėmesį skirti studentų skaičiaus mažėjimui. Atsižvelgiant į būsimą naują reglamentavimą, jog į kolegijas negalės būti priimami studentai, nepasiekę Ministerijos nustatyto minimalaus stojamojo balo, labai tikėtina, jog studentų skaičius kolegijose mažės. Todėl, Nutarimo projekte išdėstyti tikslai ir ribojimai kolegijoms prieštarauja šiam tikslui. Dėl to manome, kad neturėtų būti diferencijuojamas finansavimas kolegijų tinklo stiprinimui, išskiriant tik valstybines kolegijas. Nevalstybinės kolegijos, gavusios papildomą finansavimą, taip pat kaip ir valstybinės, galės jį skirti studentų pritraukimui ir taip užtikrinti reikiamą studentų skaičių.

(iii) *Minimalus stojamasis balas neturėtų būti esminis rodiklis, nulemiantis aukštojo mokslo kokybės vertinimą*

Nutarimo projekte analizuojama į kolegijas priimtų studentų, nepasiekusių mažiausio stojamojo konkursinio balo, skaičius. Akcentuojama, kad kolegijos vis daugiau pasirašo sutarčių dėl priėmimo į VNF vietas. Tačiau, atsižvelgiant į 2024 metais įsigaliosiančius įstatymo pakeitimus, kolegijos nebegalės priimti studentų nepasiekusių minimalaus stojimo balo ir į VNF vietas. Tai reiškia, kad naujas reguliavimas turės esminės įtakos tiek valstybinėms tiek nevalstybinėms kolegijoms.

Kaip nurodoma Nutarimo projekte, pastaraisiais metais nevalstybinėse kolegijose studentų skaičius didėjo nuo 15 proc. iki 27 proc.. 2020-2022 metais nevalstybinių kolegijų per LAMA BPO pasirašytų sutarčių su asmenimis, surinkusiais mažiau negu 4,3 balo, dalis sudaro 60 proc.. Pabrėžiame, jog mažiausio stojamojo balo nepasiekusius studentus priima ir valstybinės kolegijos. Iš Projekto pateiktos Suvestinės matyti, kad 2021-2022 studijų metams tik dvi valstybinės kolegijos nėra priėmusios studentų, kurie nepasiekė mažiausio stojamojo balo. Tiek valstybinėse, tiek nevalstybinėse kolegijose studijuojančių minimalaus stojamojo balo nepasiekusių studentų procentinė dalis nuo visų įstojusių yra labai panaši, svyruojanti iki 10 proc.. Tai vienareikšmiškai patvirtina, kad tiek valstybinėse, tiek nevalstybinėse kolegijose priimamas labai panašus skaičius studentų, kurie nėra pasiekę minimalaus stojamojo balo.

Visgi, negalima vienareikšmiškai vertinti kolegijų ir lyginti jų suteikiamo mokslo kokybės atsižvelgiant vien tik į kolegijose studijuojančių studentų stojamuosius balus. Įstatymo 11 str. nurodoma, jog kolegijos vykdo profesinį aukštąjį mokslą, daugiau studentams suteikiant praktinių žinių ir ruošiant juos praktinei veiklai, todėl stojamasis balas nėra esminis rodiklis, parodantis kolegijoje suteikiamo mokslo kokybę. Kolegijos, priimdamos minimalaus stojamojo balo nepasiekusius studentus užtikrina visų Lietuvos gyventojų lygias teises ir galimybes įgyti aukštojo mokslo išsilavinimą ir turėti tam tikras kompetencijas. Pastebime, kad studentų stojimo balai neturi tiesioginės koreliacijos su galutinių studijų rezultatu – studentų įsidarbinamumu. Todėl vien tik atsietas stojamojo balo rodiklio vertinimas nėra tinkamas kriterijus, siekiant vertinti kolegijose suteikiamo išsilavinimo lygį.

Kaip ir minėta, paskutiniaisiais stojimo metais tik dvi valstybinės kolegijos laikėsi mažiausio stojamojo balo reikalavimo – todėl akivaizdu, kad yra poreikis suteikti galimybę studijuoti studentams, kurie tokio balo nepasiekia. Kolegijų rezultatus reikėtų vertinti visumoje, nustatant ar studijų rezultatas yra pasiekiamas ir studentai geba susirasti kvalifikuotus darbus pagal įgytą specialybę. Todėl manome, kad kolegijų vertinimas vien pagal tai, kiek jose studijuoja minimalaus stojamojo balo nepasiekusių studentų, nėra tikslingas.

(iv) *Nėra vieningo rodiklio, kuriuo vadovaujantis gali būti nustatomi kolegijose dirbančių dėstytojų etatai*

Nutarimo projekte nurodomas vienas iš kolegijų siekinių – 50 procentų dėstytojų dirbančių visu etatu.

Visų pirma, pažymime, kad nėra vieningų privalomų rodiklių, kuriais būtų galima nustatyti kolegijose dirbančių dėstytojų etatus. Ministerijos 2020-05-11 įsakymu Nr. V-695 „Dėl rekomendacijų aukštųjų mokyklų dėstytojų darbo laiko sandarai patvirtinimo“ (toliau – **Rekomendacijos**) yra patvirtintos rekomendacijos aukštųjų mokyklų dėstytojų darbo laiko sandarai, tačiau šis teisės aktas nėra privalomas. Rekomendacijų 4 punkte nurodoma, kad aukštoji mokykla dėstytojų etatinio darbo krūvį pagal Rekomendacijas paskirsto vadovaudamasi aukštosios mokyklos patvirtintais teisės aktais ir atsižvelgdama į savo veiklos specifiką. Taigi, net jeigu ir visos kolegijos vadovautųsi Rekomendacijomis, visos jos vis tiek etatus skirstytų skirtingai – atsižvelgiant į kiekvienos aukštosios mokyklos vidinius teisės aktus. Taigi, etatų lyginimas ir šio rodiklio išvedimas nėra objektyvus matas, kuriuo remiantis galima būtų palyginti visas Lietuvoje veikiančias kolegijas, nes paprasčiausiai etatai visose kolegijose yra nustatomi skirtingai, kiekvienos kolegijos nuožiūra ir metodika.

Antra, keliamas tikslas turėti bent 50 procentų pilnu etatu dirbančių dėstytojų prieštarautų Įstatymo 11 str. 2 d. įtvirtintai pareigai – kolegijų dėstytojams turėti ne mažesnę kaip 3 metų praktinio darbo patirtį, susijusią

su dėstomuoju dalyku ir pareiga tobulinti savo kompetenciją. Jeigu būtų įgyvendinamas reikalavimas daugiau nei pusę dėstytojų įdarbinti pilnu etatu, kolegijos susidurtų su praktikos ir kvalifikacijos tobulinimo problema. Dėstytojai tiesiog neturėtų laiko įgyvendinti savo kvalifikacijos reikalavimus. Kolegijos orientuojasi ir užtikrina dėstytojų praktikų, savo srities profesionalų dalyvavimą studijų procese. Būtent aukštos kvalifikacijos praktikų dalyvavimas leidžia užtikrinti tinkamą studentų praktinių įgūdžių formavimą ir praktinių kompetencijų įtvirtinimą. Kolegijos nuolatos į ugdymo procesą įtraukia tik pačius profesionaliausius savo veiklos srityje veikiančius praktikus – nuolatos užsiimančius praktine veikla, žinančius naujausias veiklos aktualijas, tendencijas ir gebančius jas kokybiškai perduoti studentams. Todėl, reikalavimas bent pusei kolegijų dėstytojų dirbti kolegijoje pilnu etatu yra perteklinis ir nebūtinai užtikrinantis šiuo metu kolegijose dėstančių ir tuo pačiu aktyvią praktinę veiklą vykdančių dėstytojų veiklą derinimą. Įsigaliojus reikalavimui dirbti pilnu etatu, dirbantys dėstytojai bus priversti rinktis – ar dėstyti kolegijoje ar toliau tęsti savo praktinę veiklą. Dėstytojai, kurie pasirinks dėstymą kolegijose, po kurio laiko praras aktualius įgūdžius, ir po kelių metų nebeturės aktualių praktinių žinių ir negalės suteikti studentams kokybiško mokslo ir praktinėmis žiniomis grįsto studijų turinio. Tokie dėstytojai bus priversti keisti darbo pobūdį – mažinti etatą arba visai atsisakyti dėstymo. Ilgainiui tai neturės jokios naudos nei studentams, kurie gaus pasenusias žinias, nei kolegijoms ar patiems dėstytojams, kurie susidurs su dažna dėstytojų kaita ir nepastovumu.

Trečia, manome, kad skatinimas didinti dėstytojų etatus nebūtinai lemia aukštesnę studijų kokybę, o tam tikrais atvejais gali būti ir neracionalaus lėšų panaudojimo išraiška. Ne visuomet kolegijų dėstytojai gali išpildyti viso etato darbą, todėl tam tikrais atvejais dėstytojai imasi dėstyti nebūtinai jų kompetenciją atliepiančius dalykus, tam, jog būtų užpildytos valandos iki pilno etato. Tokiu atveju studentai gauna ne visiškai kokybišką studijų turinį, o dėstytojai gauna mokėjimą už ne pačios geriausios kokybės paslaugas. Siekiant išvengti tokių situacijų, nevalstybinės kolegijos užtikrina, kad studentams dėstyti geriausi savo srities specialistai, aktyviai ir nuolatos užsiimantys profesine veikla. Tokie dėstytojai dažniausiai neskiria pilno etato vien tik dėstymui kolegijoje, tačiau tokiu būdu užtikrinamas kokybiškas studijų turinys. Taip už mažiausius kaštus studentams suteikiamas kokybiškiausias mokslas ir užtikrinamas ir racionalus bei efektyvus kolegijos lėšų panaudojimas. Lėšos yra koncentruojamos tik į kokybiškų paslaugų teikimą, siekiant sukurti kuo didesnę naudą. Tais atvejais, kai matoma, kad tam tikros veiklos, reikalaujančios finansavimo, nebus naudingos studentams – jos nėra organizuojamos, finansus paskirstant kitiems poreikiams. Pabrėžiame, kad dėstytojai nevalstybinėse kolegijose taip pat turi pilną teisę dirbti pilnu etatu, gauti papildomus skatinimus ir premijas už įvairias papildomas, mokslo ir kitas veiklas, todėl dėstytojai, kurie realiai papildomai įsitraukia į mokslinę veiklą ir sukuria realios pridėtinės vertės visuomet yra skatinami.

(v) Nevalstybinės kolegijos aktyviai prisideda prie MTEP veiklos ir jų rodikliai nuosekliai didėja

Projekte didelis dėmesys skiriamas MTEP veiklos skatinimui. Kiekvienais metais kolegijų MTEP veiklai skiriama valstybės lėšų suma didėja, tačiau laikoma, kad šios veiklos dalys kolegijose vis dar nėra pakankamai didelės. Akcentuojama, kad MTEP veikla kolegijose turi būti iš esmės ir neuždelstai stiprinama, atsižvelgiant į tai, jog 2029-01-01 įsigalioja naujosios įstatymo nuostatos, nurodančios, kad atitinkamo MTEP lygio nepasiekusios kolegijos nebegalės toliau vykdyti studijų veiklos.

Pabrėžiame, kad nevalstybinės kolegijos itin smarkiai prisideda prie MTEP veiklos skatinimo. Lietuvos mokslo tarybos atliktas vertinimas parodė, kad nevalstybinės kolegijos gali išlaikyti panašų lygį, kaip ir valstybinės kolegijos. Štai pavyzdžiui Socialinių mokslų kolegija pagal 2021 metų mokslinių tyrimų rezultatų sklaidos vienetų formaliojo vertinimo rezultatus yra šeštoje vietoje iš 22 vertintų kolegijų (Priedas Nr. 1). Nevalstybinės kolegijos mato dideles perspektyvas ir prioritetizuoja MTEP veiklos vykdymą – kiekvienais metais jis didėja. Ministerijos įsakymu „Dėl valstybės biudžeto asignavimų, skirtų skatinti kolegijų dalyvavimą mokslinių tyrimų, eksperimentinėje plėtroje ir meno veikloje, paskirstymo 2022 metams“ (Priedas Nr. 2) nustatyti valstybės skiriami asignavimai. Šiame įsakyme matyti, kad nevalstybinės kolegijos aktyviai prisideda prie MTEP veiklos skatinimo – pavyzdžiui, Socialinių mokslų kolegija pagal gautą finansavimą užima 5 vietą, o nuo 3 ir 4 vietas užimančių valstybinių kolegijų atsilieka tik keliais tūkstančiais

eurų. Pažymime, kad kiekvienais metais stebimas akivaizdus didėjantis biudžeto finansavimas MTEP veiklai nevalstybinėms kolegijoms, o tai reiškia, kad vykdomos veiklos apimtys didėja. Pateikiame Socialinių mokslų kolegijos statistiką, iš kurios matyti, jog nuo 2017 metų iki 2022 metų gaunamas finansavimas MTEP veiklai didėjo beveik 25 kartus – nuo 28 000 EUR iki 714 000 EUR (Priedas Nr. 3).

Tai parodo, kad nevalstybinės kolegijos vienareikšmiškai geba konkuruoti bei skatina MTEP veiklą ir jos plėtrą. Gavusios papildomas EGADP finansavimo lėšas, nevalstybinės kolegijos galės būti užtikrintos, jog 2029 metais, įsigaliojus naujiems reikalavimams, juos atitiks ir gebės užtikrinti atitinkamą MTEP veiklos lygį. *Valstybinės kolegijos, nesilaikydamos mažiausio stojimo balo gauna dvigubą finansavimą*

Tiek valstybinės, tiek nevalstybinės kolegijos tiesiogiai patiria studijų organizavimo išlaidas, kurios yra įvertinamos apskaičiuojant studijų norminę kainą. Šią sumą susimoka kolegijose studijuojantys studentai arba valstybinėse kolegijose ji gali būti finansuojama iš valstybės biudžeto lėšų.

Tačiau tiek valstybinės, tiek nevalstybinės kolegijos patiria ir kitokias išlaidas, susijusias su kolegijos administracinių, techninių ir ūkinių poreikių tenkinimu. Šių išlaidų padengimą nustato Įstatymo 75 str., kuris numato, kad valstybės biudžeto bazinio ir skatinamojo finansavimo lėšos yra skiriamos atsižvelgiant į aukštosios mokyklos steigėją. Valstybinėms kolegijoms iš valstybės biudžeto yra padengiamos išlaidos, skirtos administravimui ir ūkiui, sudėtingos infrastruktūros objektų priežiūrai ir kitoms reikmėms. Nevalstybinėms kolegijoms valstybės biudžeto bazinio ir skatinamojo finansavimo lėšos skiriamos tik MTEP ir meno veiklai plėtoti.

Taigi, visas aukštojo mokslo organizavimo išlaidas, išskyrus MTEP veiklos organizavimą, nevalstybinės kolegijos turi padengti iš asmeninių lėšų. Todėl, valstybinės kolegijos, kurioms yra finansuojamos visos veiklos išlaidos yra kur kas pranašesnėje pozicijoje, kuri gali būti dar labiau pagerinama gaunant mokėjimą už mokslą iš studentų. Valstybinės kolegijos, priimančios studentus studijuoti VNF vietose, nepatiria jokio nuostolio, kadangi norminę studijų kainą susimoka studentai, o administracinės ir kitos ūkio išlaidos joms bet kuriuo atveju yra kompensuojamos valstybės. Kai tuo tarpu nevalstybinės kolegijos kiekvienu atveju patiria aukštojo mokslo organizavimo išlaidas, už kurias negaunamos jokios kompensacijos iš valstybės biudžeto.

Kaip jau minėta, paskutiniaisiais stojimo metais tik 2 valstybinės kolegijos laikėsi stojamojo mažiausio balo reikalavimo, todėl didžioji dalis valstybinių kolegijų gauna finansavimą tiek iš valstybės biudžeto, tiek iš VNF vietose studijuojančių studentų. Todėl šiuo aspektu nevalstybinės kolegijos yra prastesnėje padėtyje nei valstybinės ir yra priverstos išlaikyti veiklą ir infrastruktūrą išimtinai iš asmeninių lėšų. Nutarimo projektu numačius, kad kolegijų tinklo stiprinimo priemonės ir finansavimas bus skiriamas tik valstybinėms kolegijoms, bus sukuriamas dar didesnė atskirtis ir nesažiningos sąlygos kolegijų konkurencijai.

VI. Valstybinės ir nevalstybinės kolegijos yra lygiavertės Lietuvos aukštojo mokslo sistemos dalyvės ir turi teisę gauti vienodas skatinimo priemones

Taigi, apibendrinant aukščiau išdėstytus argumentus, akivaizdu – nevalstybinės kolegijos ženkliai prisideda prie viso Lietuvos aukštojo mokslo lygio, pasiekia gerus studijų kokybės rezultatus, efektyviai konkuruoja arba net lenkia tam tikras valstybines kolegijas. Todėl nėra visiškai jokio pagrindo, kuriuo vadovaujantis galima būtų atskirti valstybines kolegijas ir tik joms skirti lėšas, skirtas visos Lietuvos aukštojo mokslo sistemos tobulinimui.

Tikimės, jog į rašte išdėstytus argumentus bus atsižvelgta, o Nutarimo projektas bus persvarstytas, atsižvelgiant į sąžiningos konkurencijos reikalavimus ir valstybės pagalbos teikimo kriterijus. Tikimės, jog bus numatyta galimybė skirti finansavimo lėšas visoms Lietuvos kolegijų tinklą sudarančioms kolegijoms. Esame pasirengę bendradarbiauti ir užtikrinti konstruktyvų dialogą, pasiūlyti alternatyvius variantus, kaip galėtų būti skirstomos lėšos kolegijų tinklo stiprinimui.

LIETUVOS NEVALSTYBINIO
ŠVIETIMO KONFEDERACIJA

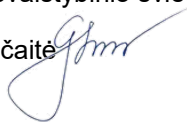
PRIDEDAMA:

1. Priedas Nr. 1 – mokslinių tyrimų rezultatų sklaidos vienetų formaliojo vertinimo rezultatai;
2. Priedas Nr. 2 – Ministerijos įsakymas „Dėl valstybės biudžeto asignavimų, skirtų skatinti kolegijų dalyvavimą mokslinių tyrimų, eksperimentinėje plėtroje ir meno veikloje, paskirstymo 2022 metams“;
3. Priedas Nr. 3 – Socialinių mokslų kolegijos MTEP veiklos finansavimo statistika.

Pagarbiai

Lietuvos nevalstybinio švietimo konfederacijos prezidentė

Gabija Skučaitė

Priedas Nr. 1

2022 m. birželio 10 d. duomenys

Kolegijų 2021 metų mokslinių tyrimų rezultatų sklaidos vienetų (mokslo darbų) formaliojo vertinimo rezultatai

Eil. Nr.	Kolegijos santrumpa	Kolegija	ΣAIV ¹²
1.	AL	Alytaus kolegija	24,50
2.	KK	Kauno kolegija	637,98
3.	KMAIK	Kauno miškų ir aplinkos inžinerijos kolegija	41,98
4.	KTK	Kauno technikos kolegija	103,01
5.	KVK	Klaipėdos valstybinė kolegija	288,78
6.	LAJM	Lietuvos aukštoji jūrėivystės mokykla	140,06
7.	MK	Marijampolės kolegija	27,07
8.	PK	Panevėžio kolegija	115,19
9.	ŠVK	Šiaulių valstybinė kolegija	124,38
10.	UK	Utenos kolegija	42,59
11.	VK	Vilniaus kolegija	398,94
12.	VTDK	Vilniaus technologijų ir dizaino kolegija	110,50
13.	AVM	Graičiūno aukštoji vadybos mokykla	0,00
14.	ILK	Šv. Ignaco Lojolos kolegija	4,50
15.	KOK	Kolpingo kolegija	22,66
16.	LTVK	Lietuvos verslo kolegija	15,83
17.	SLK	Šiaurės Lietuvos kolegija	0,00
18.	SMK	Socialinių mokslų kolegija	119,02
19.	TTVAM	Tarptautinė teisės ir verslo aukštoji mokykla	0,00
20.	VDK	Vilniaus dizaino kolegija	0,00
21.	VKK	Vilniaus kooperacijos kolegija	0,00
22.	VVK	Vilniaus verslo kolegija	5,66

¹² ΣAIV – įskaitytų formaliojo vertinimo mokslo darbų svertinė taškų suma.

Priedas Nr. 2

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠVIETIMO, MOKSLO IR SPORTO MINISTRAS

ĮSAKYMAS DĖL VALSTYBĖS BIUDŽETO ASIGNAVIMŲ, SKIRTŲ SKATINTI KOLEGIJŲ DALYVAVIMĄ MOKSLINIŲ TYRIMŲ, EKSPERIMENTINĖJE PLĖTROJE IR MENO VEIKLOJE, PASKIRSTYMO 2022 METAMS

2022 m.

d. Nr. V-
Vilnius

Vadovaudamasi 2021 m. rugsėjo 2 d. įsakymu Nr. V-1593 „Dėl Lietuvos Respublikos vyriausybės 2017 m. kovo 1 d. nutarimo Nr. 149 „Dėl Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo įgyvendinimo“ 2.2-2.6 papunkčių įgyvendinimo“, atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2022 m. kovo 21 d. įsakymu Nr. V-425 „Dėl komisijos sudarymo“ sudarytos komisijos pasiūlymus, patvirtintus 2022 m. birželio 17 d. posėdžio protokolu Nr. 1 ir 2022 m. birželio 21 d. posėdžio protokolu, ir įgyvendindama Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos 2022–2024 metų strateginio veiklos plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2022 m. kovo 9 d. įsakymu Nr. V-374 „Dėl Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos 2022–2024 metų strateginio veiklos plano patvirtinimo“, programos „Švietimo programa“ (kodas 12-003) priemonę „Finansuoti kolegines studijas“ (kodas 12-003-03-04-06)“:

1. T v i r t i n u Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimų, skirtų skatinti kolegijų dalyvavimą mokslinių tyrimų, eksperimentinėje plėtroje ir meno veikloje, paskirstymą 2022 metams (pridedama).

2. Į p a r e i g o j u:

2.1. Ekonomikos departamento Mokslo ir studijų ekonomikos skyrių patikslinti valstybinių kolegijų 2022 m. programų sąmatas;

2.2. Studijų, mokslo ir technologijų departamento Studijų skyrių organizuoti lėšų naudojimo sutarčių sudarymą su nevalstybinėmis kolegijomis dėl lėšų skyrimo;

2.3. kolegijų vadovus:

2.3.1. naudoti skiriamas lėšas pagal šio įsakymo 1 punkte nurodytą paskirtį teisės aktų nustatyta tvarka;

2.3.2. Valstybės biudžeto asignavimų paskirstyme nurodytų valstybinių kolegijų vadovus per 5 darbo dienas nuo įsakymo įsigaliojimo pateikti Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos

LIETUVOS NEVALSTYBINIO
ŠVIETIMO KONFEDERACIJA

Ekonomikos departamento Mokslo ir studijų ekonomikos skyriui Valstybės biudžeto asignavimų paskirstyme nurodytų lėšų paskirstymą pagal ekonominės klasifikacijos straipsnius;

2.3.3. įvykdžius pavedimą, Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos Studijų, mokslo ir technologijų departamento Studijų skyriui iki 2023 m. sausio 10 d. valstybinėms kolegijoms pateikti pavedimo įvykdymo ataskaitą, parengtą pagal Pavyzdinę pavedimo įvykdymo ataskaitos formą, patvirtintą Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2019 m. sausio 28 d. įsakymu Nr. V-75 „Dėl Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos lėšų planavimo ir naudojimo taisyklių patvirtinimo“.

Švietimo, mokslo ir sporto ministrė

Jurgita Šiugždinienė

LIETUVOS NEVALSTYBINIO
ŠVIETIMO KONFEDERACIJA

PATVIRTINTA

Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir
sporto ministro 2022 m. birželio d.
įsakymu Nr. V-

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS BIUDŽETO ASIGNAVIMŲ, SKIRTŲ
SKATINTI KOLEGIJŲ DALYVAVIMĄ MOKSLINIŲ TYRIMŲ,
EKSPERIMENTINĖJE PLĖTROJE IR MENO VEIKLOJE, PASKIRSTYMAS 2022
METAMS**

Eil. Nr.	Kolegija	Skiriama valstybės biudžeto asignavimų suma (tūkst. Eur)
1	Alytaus kolegija	28,3
2	Kauno kolegija	328,0
3	Kauno technikos kolegija	190,6
4	Kauno miškų ir aplinkos inžinerijos kolegija	54,0
5	Klaipėdos valstybinė kolegija	191,7
6	Lietuvos aukštoji jūreivystės mokykla	222,0
7	Marijampolės kolegija	18,0
8	Panevėžio kolegija	78,3
9	Šiaulių valstybinė kolegija	97,6
10	Utenos kolegija	21,2
11	Vilniaus kolegija	628,1
12	Vilniaus technologijų ir dizaino kolegija	72,9
13	Šv. Ignaco Lojolos kolegija	10,7
14	Viešoji įstaiga Vilniaus dizaino kolegija	11,4
15	Viešoji įstaiga Vilniaus verslo kolegija	1,2
16	Viešoji įstaiga Socialinių mokslų kolegija	185,6
17	Viešoji įstaiga Kolpingo kolegija	9,9
18	Viešoji įstaiga Lietuvos verslo kolegija	50,5
		2 200,0

LIETUVOS NEVALSTYBINIO
ŠVIETIMO KONFEDERACIJA

Priedas Nr. 3

Deklaruotos MTEP pajamos (teikiama metinė ataskaita ŠMSM)

Kategorija	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.
Stebėsena, duomenų analizės, tiriamosios studijos	4.936,00	8.267,00	26.310,00	6.500,00	116.335,42
Konsultacijos	5.000,00	7.367,00	38.329,10	29.370,97	66.270,88
Kvalifikacijos tobulinimo, perkvalifikavimo kursai, seminarai	15.347,03	10.882,79	51.360,98	107.197,79	226.431,49
Užsakomoji projektinė veikla ir meno taikomoji veikla	3.420,00	108.132,56	212.732,65	203.648,00	254.513,73
Kita švietėjiška veikla (nuo 2019 m.)*	-	-	118.678,20	74.373,00	50.506,00
Bendra suma (Eur):	28.703,03	75.096,89	447.410,93	421.089,76	714.057,52

LR Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos gautas finansavimas MTEP veiklų įgyvendinimui

Metai	2017	2018	2019	2020	2021
Gautos pajamos (Eur)	8500	31000	67300	48100*	185600

*2020 m. skiriamas finansavimas turėjo mažėjimo tendenciją dėl vertinimo metodikos pasikeitimo, todėl 2021 m. buvo skiriamas didesnis dėmesys papildomų kategorijų įveiklinimui.